

42. Vaststelling van een Wetboek van Militair Strafrecht.

maar van meet af heeft men hier te doen gehad met een exceptie op den regel die zooveel mogelijk moet gelden ten aanzien van alle mogelijke misdrijven, namelijk dat in de wet moet staan of zij opzettelijk moeten gepleegd zijn, dan wel of ook het culpose feit strafbaar zal zijn.

Men is van meet af tot de conclusie gekomen, dat deze vraag hier moest worden veronachtzaamd en dat, naast het eigendunkelijk verlaten van een post, de beide vormen van het delict onder één hoed moesten zijn te vangen, zoowel het dolose als het culpose. Waarom? Ik zeg nog eens, zooals in de Tweede Kamer ten aanzien van een geheel ander onderwerp: omdat het niet anders kan. Dat heeft ook de Tweede Kamer erkend op grond van de beweegredenen, welke ons daartoe gebracht hebben; men kan in de wet niet onderscheiden naargelang de schildwacht culpos dan wel opzettelijk zijn plicht niet doet op zijn post. Het moet zoo, omdat het onmogelijk is naderhand te bewijzen of de schildwacht expres is gaan slapen, dan wel bij ongeluk in slaap is gevallen.

Wanneer wij in het hoogst belangrijk artikel betreffende den plicht der schildwachten, waarmede zulke kolossale belangen gemoeid zijn, gaan onderscheiden tusschen opzet en schuld, dan zou elke schildwacht, die zich aan overtreding van dit artikel had schuldig gemaakt, zich daarop beroepen en zeggen: ik heb het niet opzettelijk gedaan, maar ik ben bij ongeluk in slaap gevallen. Nu is het natuurlijk onmogelijk ten aanzien van een schildwacht, die alleen heeft gestaan, naderhand uit te maken of het slapen al dan niet met opzet heeft plaats gehad.

Daarom hebben wij van meet af in het artikel geen onderscheid gemaakt tusschen opzet en schuld.

Nu wees de geachte spreker er op dat, in de stukken ergens herinnerd is, dat dit in één van de vormen, die het wetsontwerp heeft gehad, ten deele wel het geval is geweest, dat dit opzet daar weder verdwenen is, en dat toen naar aanleiding van een destijds gemaakte opmerking, door ons geantwoord is, dat het werkelijk niet als een deugd van dat wetsontwerp te beschouwen was.

Dat zeg ik nog eens, maar ik zeg het niet in het verband waarin de geachte spreker het opvat.

In het algemeen blijf ik toch bij mijn meening, dat het een fout is niet te onderscheiden tusschen *dolus* en *culpa*, maar hier, in dit artikel, zou, bij uitzondering, de inachtneming van dat onderscheid een fout zijn. Toen dan ook de Regeering van 1892 het woord „opzettelijk” in het artikel gebracht had, hebben wij later naar aanleiding daarvan geschreven, dat die invoeging aldaar niet als een deugd van het wetsontwerp te beschouwen was, ofschoon wij er bij kunnen en willen voegen, dat het in het algemeen aanbeveling verdient, waar het behoort, het woord „opzet” of „schuld” te plaatsen.

Nu schijnt de geachte spreker, wanneer ik hem goed begrepen heb, die samenvoeging van het dolose en het culpose feit in één bepaling niet goed te vinden, en wijst hij er op, dat er groot onderscheid is tusschen het feit dat een schildwacht zijn plicht opzettelijk niet doet en het feit dat hij het bij ongeluk niet doet.

Ik antwoord daarop *concedo*. Daartusschen is zeer groot onderscheid. Wanneer in een geval duidelijk blijkt dat de man opzettelijk gehandeld heeft, en in een ander geval, dat het feit slechts aan de schuld van den betrokken persoon was te wijten, dan zullen zij ook niet dezelfde straf krijgen. Het artikel geeft den rechter wel de bevoegdheid dezelfde straf op te leggen, maar hij zal dezelfde straf dan niet geven. Zoo komen wij nu weder tot ons punt van uitgang. Wij moeten er ook ten aanzien van dit artikel op vertrouwen, dat wij te doen zullen hebben met verstandige rechters. Een verstandig rechter zal aan den man van wien blijkt dat hij opzettelijk is gaan slapen veel meer straf geven dan aan een ander van wien blijkt dat hij door schuld in slaap is gevallen, omdat de eerste veel meer straf verdient dan de tweede.

De heer van Asch van Wijk: Mijnheer de Voorzitter! Na het antwoord, dat ik van den heer Regeerings-commissaris ontvangen heb, kan ik niet nalaten nog een enkel woord te zeggen.

De heer Regeerings-commissaris geeft mij ten opzichte van art. 11 toe, dat de formulering van dat artikel de bevoegdheid geeft detentie op te leggen aan iemand die een langdurige ge-

vangenisstraf verdiend heeft. Dat is het eenige wat ik heb betoogd. Ik erken met hem, dat een verstandig rechter rekening zal houden met het feit, dat, wanneer door den rechter aan iemand detentie kan worden gegeven, hij deze niet moet opleggen, wanneer een veel zwaarder straf is verdiend, maar ik heb er op willen wijzen, dat de formulering van het artikel gelegenheid geeft tot een heel andere toepassing. Ik hoop van harte, dat er altijd alleen verstandige rechters zullen zijn die in deze recht moeten spreken.

Ten aanzien van het tweede punt moet ik opmerken, dat, waar de heer Regeerings-commissaris begon met te zeggen, dat ik een volkomen onjuiste opvatting had van het woord „eigendunkelijk”, dit door het einde van zijn rede eenigszins is weersproken. Daar toch heeft hij uitdrukkelijk betoogd, — wat trouwens door de Regeering bij herhaling gezegd is — op bladz. 15 en op bladz. 90 van het Verslag der Tweede Kamer — dat het dolose en het culpose delict onder één woord worden gebracht, het woord „eigendunkelijk”.

Nu weet de heer Regeerings-commissaris veel beter dan ik, dat er nog altijd een strijd is over de vraag — dit is bij de behandeling van het Strafwetboek ook uitgekomen — of voorwaardelijk opzet „schuld” is dan wel „opzet”. En omdat dit altijd nog een dubieus punt is, acht ik het niet gelukkig, dat in de wet een woord gebruikt wordt dat de twee beteekenissen kan hebben. Het was daarom dat ik die opmerking maakte, want het is, dunkt mij, niet tegen te spreken — en de Regeering geeft dit voor art. 113 eigenlijk toe — dat het woord „eigendunkelijk” een ruimere betekenis heeft dan „opzettelijk” en dus ook schuld omvat, en dat deze betekenis in alle artikelen waarin het woord gebruikt wordt, dezelfde is. Maar, Mijnheer de Voorzitter! ik zal het hierbij laten.

De beraadslaging over de artikelen wordt gesloten.

De vergadering wordt verdaagd.

EINDVERSLAG DER COMMISSIE VAN RAPPORTEURS over de ontwerpen van wet:

1°. tot goedkeuring van de op 26 April 1902 tusschen Nederland en Groot-Britannië te 's Gravenhage gesloten verdrag betreffende de in sommige strafzaken aan getuigen uit den visschersstand te verleenen schadeloosstelling (110);

2°. tot naturalisatie van C. F. M. HEIM en zeven anderen (105);

3°. tot naturalisatie van J. BERGMANS en vijf anderen (116);

4°. tot bekrachtiging eener provinciale belasting in Noordbrabant (97);

5°. tot wijziging der Phosphorluciferswet 1901 (104);

6°. tot verlenging van den termijn waarvoor bij de wet van 9 April 1900 (*Staatsblad* n°. 44) bekrachtiging is verleend aan de heffing van tolgeld voor het gebruik van den provincialen kunstweg van Assen over Rolde en Gieten naar de Hilte (129). Tegen deze wetsontwerpen bestond geen bezwaar.

Vastgesteld 22 April 1903.

LAAN.

GODIN DE BEAUFORT.

SICKENGA.

BROUWERS.

VAN DEN BIESEN.